

strukturalismus za své největší úspěchy i ohlas, nýbrž také užitečnost dobře připravených a ke konkrétnímu cíli zaměřených interdisciplinárních setkání vůbec. Mutatis mutandis platí totéž pro účast historiků a sociologů, i když snad podíl historiků mohl a měl být na brněnské konferenci výraznější.

Dokud ovšem nebude publikován záznam z jednání brněnské konference, alespoň pokud jde o hlavní referáty a diskusní příspěvky, nebude možno hodnotit dostatečně odpovědně obsah a úroveň jednotlivých vystoupení a diskusí. Omezím se proto v následujícím zcela vědomě jen na velmi povšechnou charakteristiku hlavních tendencí, do nichž se jednání konference spontánně rozdělilo. Podotýkám, že toto dělení je výsledkem zcela subjektivního dojmu pozorovatele, a že je tedy víc než pravděpodobné, že bude zkorigováno.

V jednání konference se projevovaly asi tyto tři základní tendence: 1. snaha dosáhnout historického vyjasnění geneze pojmu struktury a strukturalního přístupu ve filosofii; 2. snaha dosáhnout objasnění toho, co prakticky znamená pojem struktura v jednotlivých disciplínách, tedy v historii, lingvistice, literární vědě, etnografii, sociologii a konečně ve filosofii; 3. snaha vyjasnit si poměr strukturalismu a filosofie.

Uvedené tendence se podílely na jednání konference po všechny tři dny, někdy ve vztahu k příslušné předem známé tematické oblasti, někdy bez ohledu na ni. Jsou po mém soudu dokladem toho, co je skutečně problematické, co je třeba si ujasnit, v čem je třeba hledat a stále znovu nalézat společnou řeč, a v čem snad již společná řeč nalezena byla.

V tomto smyslu přispěly k výkladu geneze strukturalismu jak se sympatiemi přijatá osobní, životní a vědecká křesť J. L. Fischera a Igora Hrušovského, tak na zcela jiné rovině koncipované a fundované, v široké historické retrospektivě pojaté názory o genezi strukturalismu v moderní filosofii J. Zumra, K. Chvatíka a E. Várossové. Pro vymezení dosahu a obsahu pojmu struktury v jednotlivých vědách bych mohl jako významné jmenovat příspěvky F. Kutnara v historiografii, J. Macků v sociologii, M. Jelínka v lingvistice, M. Krausové v literární vědě, B. Beneše v etnografii, atd. Stejně bych se měl zmínit o významném vystoupení R. Kalivody, J. Černého a jiných. Uvádím těchto několik jmen úmyslně namátkou, spíše jen pro ilustraci uvedeného prolínání hlavních tendencí a směrů v jednání konference.

Největší pozornost vyvolaly přirozeně otázky dotýkající se poměru českého a slovenského strukturalismu k soudobému strukturalismu francouzskému jako dnes nejpoulnějšímu proudu strukturalismu vůbec, a poměru strukturalismu k filosofii jako takové a k marxistické filosofii zvláště. Upozorňuji v této souvislosti zejména na poslední den brněnské jednání, kdy došlo k velmi dlouhé a otevřené výměně názorů o tom, co vlastně dnes marxistická filosofie je. Není zapotřebí zdůrazňovat, že jednání nedošlo v tom-

to ohledu k žádnému definitivnímu závěru. Naprostá většina diskutujících však přesvědčivě vyslovila názor, že další vývoj marxismu právě jako filosofie může zajistit jen jeho maximální otevření a kritické promyšlení všech plodných proudů soudobého filosofického myšlení. K těm patří nesporně také strukturalismus. V této souvislosti byl znovu zdůrazněn přínos českého strukturalismu z údobí mezi dvěma válkami. Skutečný poměr předválečné české strukturalní školy k soudobému, zejména francouzskému strukturalismu však bude nutno teprve prozkoumat a detailně objasnit. Na konferenci se jasně projevilo, že jsou hlavně hledány a postřehovány souvislosti velmi obecné, což je pochopitelné za současného stavu ožvláhlého zájmu o strukturalismus, ale při zatím malé orientovanosti ve francouzské literatuře. Jež je dnes pro problematiku strukturalismu rozhodující. Nemyslím tím jen faktickou znalost základních děl francouzského strukturalismu, jako jsou práce Lévi-Strausse, L. Althussera, M. Foucaulta, L. Sebaga, Bartha a dalších, nýbrž také velmi živou a velmi plodnou kritiku, kterou vlna zájmu o strukturalismus již vyvolala a nesporně ještě vyvolá.

Brněnské jednání přineslo však nesporně užitečnou konfrontaci názorů. V tom spočívá jeho smysl a největší klad. — Nekladlo si za cíl dosažení dalekosáhlých závěrů; doufejme, že otevřelo cestu k dalším, stejně neformálním a otevřeným setkáním.

Petr Horák

## Metodologický seminář v Telči

Ve dnech 6.—8. června t. r. se konal v příjemném prostředí Telče diskusní metodologický seminář za přítomnosti 25 účastníků z celé republiky. Pořadatelé (Ústav marxismu-leninismu pro vysoké školy v Praze) se snažili seztat pouze ty pracovníky, o nichž bylo známo, že mají praktické zkušenosti s prováděním sociologických výzkumů — s úmyslem, aby neprobíhalo obligátní „školení“ zájemců, nýbrž aby se jednalo o otevřenou výměnu názorů pracovníků téže profese. I když se nepodařilo zajistit účast všech, kteří v této oblasti již delší dobu pracují, zdá se, že pořadatelé měli s volbou koncepce jednání šťastnou ruku a že seminář přinesl všem účastníkům něco, čeho je málo: možnost otevřené výměny zkušeností v praktických problémech současných sociologických šetření.

První den jednání byl věnován diskusi (na základě referátu M. Beneše, Ústav pro výzkum veřejného mínění ČSAV, Praha) o možnostech či omezeních statistických postupů při vyhodnocování sociologických dat. Účastníci se snažili zvážit klady a zápory současného metodologického arzenálu a odhadnout perspektivy dalšího vývoje. Nechyběly zde ani hlasy kladně hodnotící již celkem solidní metodologickou úroveň řady šetření, ani názory o jednostranné preferenci výzkumů typu „survey“, v neposlední řadě vyvolávané existencí rychlých zpracovávacích programů na samočinných počítačích. Motem celé dis-